

ŽELEZNIČAR.

Slovensko glasilo „Saveza saobračajnih i transportnih radnika i službenika za Jugoslavijo.“

Izhaja vsako soboto.Nefrankirana pisma se ne sprejemajo
Rokopisi se ne vračajo.Uredništvo in upravnništvo
se nahaja v Ljubljani, Krekov trg št. 10

Neročnina:

za celo leto K 9 60
za pol leta „ 4 80
za četr leta „ 2 40
Posamezna številka 40 vinarjev.

Štev. 9.

V Ljubljani, 17. aprila 1920.

Leto XIII.

Neizbežni polom.

Kratkovidnost železniške birokracije upropašča promet, železničarje in državo obenem s tem, da zavedno in z zlobnim namenom sabotira promet v vseh panogah. Z vso silo, ki je je zmožna demonična zlobnost, je ta čedna družba navalila na pravice železničarjev, ki jih hoče upropastiti samo zato, da se popne do čim največje oblasti. Splezati hoče preko ram prometnega objekta čim najvišje, in če pri tem vrag vzame vse skupaj z državo vred.

In ravno to je, kar hočejo železničarji za-
brani, ker se predobro zavedajo nujne potrebe urejenega prometa in države.

Že ves čas, odkar je bil sprejet in podpisan Protokol sporazuma, smo razkrinkali in žigosali zlobno početje jare gospode, ki tira železničarje do odločnih korakov za branbo svojih pravic. V slučaju skrajnosti se ne more osobju očitati povzročitve posledic, ker se le-to bori samo v silobranu in da si ohrani golo življenje. Krivda zadene fiste kroge, ki izzivajo boj s svojim zločinskim nastopom v škodo prometa in države, v prvi vrsti pa osobja in prebivalstva sploh.

Največjo slavo v tem oziru si je steklo žolto „Udruženje“, kojega članstvo sestoji ponajveč iz uradnikov in malega števila zapeljancev, ki pa tudi že zapuščajo potaplja-
jočo se ladjo.

S kakim besom je ta družba navalila na Protokol sporazuma, nam je vsem le predobro znano. Na vse kriplje je skušala ministrstvu in javnosti „dokazovati“, da je P. s. absurdnost, da je neizvedljiv in državi škodljiv. Napadala je vsevprek tiste, ki so ga podpisali in z najpodležimi sredstvi blatila in psovala železničarje z „duhovitimi“ neslanostmi.

Očitano se je železničarjem, da ne vedo kaj početi s tolikim denarjem in da ne vedo za kaj ga prejema toliko. Res je, da železničarji ne vedo, kam bi z denarjem, toda ne raditega, ker po mnenju gospodov ravnatelj in drugih takih ljudi preveč dobivajo, temveč zato, ker prejemi železničarjev ne zadostujejo niti za najnujnejše potrebe. Če bi se draginja od časa podpisa Protokola sporazuma ne bila niti najmanj povišala, bi se bilo še dalo izhajati z določenimi prejemki. Vsled brezglavne valutne „reformne“ pa je draginja narasla do take vrtočlave višine, da je to, kar je določenega v Protokolu sporazuma, že zdavnaj premalo.

Pri vsem tem pa so saboterji prometa in obstoja železniškega objekta razmerje tudi v gmotnem oziru zelo poslabšali.

Med saboterje pa prištevamo poleg nazadnjaških ravnatelj in žoltega „Udruženja“ tudi „socijaliste“ na ministrskih stolčkih, v prvi vrsti g. Kristana. G. Drašković, ki je podpisal Protokol sporazuma, se ni mogel

ubraniti volkov. Odšel je po podpisu v inozemstvo, izvedbo Protokola pa je prepustil g. Kristanu in ravnateljstvu. Torej so biti postavljeni kozli za vrtnarje.

V svoji novi časti kot namestnik ministra saobračaja je g. Kristan glede P. napravil še večjo zmešnjavo. Namesto, da bi zadevo uredil, pa je „odrejal“ vse drugo, samo to ne, kar bi bilo vsestranske koristi. On torej ni v najmanjši meri kriv, da je prišlo do tega kaosa, ki grozi zadaviti ves promet in ž njim vred železniško osobje.

Ko so prišli naši delegatje v Beograd — in to na poziv ministrstva — je g. Kristan prevzel žalostno nalogo, da skuša razdreti edinstveno našo organizacijo, ter zahteval, da se slovenski železničarji odcepijo od ostalih železničarjev Jugoslavije. Prišel je celo z grožnjo, da je vlada pripravljena dati dva milijona kron za žolte organizacije, samo da razbije našo trdno organizacijo.

In v tej vladi je sedel tudi „sodrug“ Kristan!

Naši delegatje so z ogorčenjem zavrnili tako početje, ker predobro vedo, da je ravno trdna in enotna organizacija železničarjev cele Jugoslavije izvojevala Protokol sporazuma, dočim se pred ujedinenjem te stroke živ krst ni zmenil za njih zahteve. In če je g. Kristan slovenskim železničarjem obehal, da lahko zanje vse stori, če se ločijo od ss. Hrvatov in Srbov, je pač imel za to že poprej dovolj prilike, ko naša organizacija še ni bila ujedinjena.

Namen je bil seveda povsem drugi. Da je ta gospod smel sedeti poleg liberalne frakcije na ministrskem stolčku, je moral vsaj poskusiti, da se izkaže uslužnega tistim, ki so ga milostno sprejeli v svoj krog pri koritu.

Posledice tega početja niso izostale. Rovarski elementi žoltega kalibra, njim na čelu železniška birokracija, so dobili večji pogum in so tembolj v kalnem ribarili. Napeli so vse sile, da pokopljejo Protokol sporazuma in uveljavijo nazadnjaški ferman v obliki „začasnega pravilnika“, ki oropa osobje vseh pravic, birokraciji pa da vso oblast.

Zrušila se je „demokratska“ vlada liberalcev in socijalpatrijotov in njej je sledila še bolj nazadnjaška vlada Protić — Korošec. Česar si prejšnja vlada ni upala odkrito izvesti — namreč razveljavljenje Protokola sporazuma — je bilo pridržano tej vladi, v kateri je — o ironija — pop prometni minister. Strokovnjakov ta gospoda itak ne trpi. In v tem se ž njo strinja tudi železniška birokracija, ki ruje proti strokovnjakom na vseh koncih in krajih.

„Kjer je sila največja, je pomoč najbližja“, pravi pregovor. Sila je prikipela do vrhunca in prometno osobje bo pač primorano, da se posluži vseh razpoložljivih sredstev za obrambo svojih pravic in proti nasilju od katerekoli strani.

Če tudi je Protokol sporazuma trenutno razveljavljen, železniško osobje vendar odločno vztraja na njega izvedbi in zboljšanju zlasti glede prejemkov, ki morajo biti draginji primerni. Protokol mora ostati vsaj dotlej, ko se sporazumno s Savezom STRSJ uveljavi modernim potrebam odgovarjajoči službeni red.

Ne plaši nas vse beganje javnosti od strani vlade in njenih slug. Železničarji bodo znali čuvati svoje pravice tudi v najskrajnejšem boju do končne zmage pravičnih zahtev.

Ako pa bodo zaslepijeni krmarji prometa in države s svojimi opredami tirali svojo kratkovidnost še dalje, da pride neizbežni polom, ne bo naša krivda. In to naj si zapomnijo vsi, ki se jih tiče.

Naš prvi strankin zbor.

Vršil se je tako, kakor smo pričakovali: Velike udeležbe delegatov iz vseh važnejših krajev. Moč naše stranke se je pokazala v polnem obsegu. Sklenilo se je ujedinenje z „Radniško Socijalističko Partijo Jugoslavije (komunistov)“. Zboru so prisostvovali sodrugi Filipović in Marijanović iz Beograda za srbske sodruge in dr. Radošević iz Zagreba za hrvaške. O poteku tega važnega strankinega zbora, ki je postavil za vse čase trdni temelj socijalističnemu pokretu v Sloveniji, bomo objavili prihodnji obširno poročilo, ki ga danes radi neljubih tehničnih zaprek ne moremo.

Sprejeta je bila soglasno naslednja resolucija:

I. Strankin zbor delavske socijalistične stranke za Slovenijo izjavlja, da je nepretrgani razredni boj, ki ima za cilj odstranitev kapitalističnega družabnega reda nujni pogoj popolni zmagi socijalizma. V to svrhu je treba usmeriti vzgojevalno in organizatorično delo stranke in sploh vse njene boje predvsem za tem, da se pokaže in ojači razredno revolucionarno stališče in zavest proletarijata. Strankin zbor stoji na stališču, da je vsako sodelovanje proletarijata z meščanskimi strankami ob vsakem času, še posebno pa sodelovanje v sedanji revolucionarni dobi za proletarijat škodljivo in zato ga načeloma odklanja.

Da se borbena moč proletarijata poveča, smatra strankin zbor takojšnje ujedinenje s Socijalistično stranko Jugoslavije (komunistev) za absolutno potrebno, vsled česar proglašaja, da se smatra od danes naprej za sestavni del te stranke na temelju resolucij in sklepov velikonočnega kongresa lanskega leta v Beogradu.

Jeseniško delavstvo proti naseljevanju belegardistov.

Delavstvo, zbrano na shodu pri Jelenu na Savi 25. marca in na katerem je izčrpno poročal sodr. Petrič z ozirom na dejstvo, da je vlada dovolila večim ruskim ubežnikom, da se nastanijo na Bledu, sklenilo naslednje:

Shod izraža najprisrčnejše simpatije ruski sovjetski vladi, ker je ista sestavljena iz delavcev in kmetov ter tudi v resnici stremi za tem, da se proletarijatu zboljšajo življenske razmere ter da se delavno ljudstvo upošteva ne le v Rusiji, ampak na celem svetu, da je ljudstvo

tisti faktor, ki je edini, od katerega je odvisno življenje človečanstva.

Shod je mnenja, da tisti ljudje, katerim so postala pod delavsko vlado v Rusiji tla prevročna in so vsled tega morali iz Rusije pobegniti, niso prijatelji delavnega ljudstva. Protestira z vse odločenosti proti temu, da bi se sedaj taki ljudje naseljevali v Jugoslaviji, v prvi vrsti pa protestira proti temu, da bi se sedaj taki ljudje naseljevali v tukajšnjem okolišju in bi s svojim kapitalom, ki so si ga pridobili na račun ruskega delavnega ljudstva, zraven še dražili živila tukajšnjemu revnemu delavnemu ljudstvu, kar se to že sedaj dogaja, namreč s tem, da se kupuje za nje krompir po 8 K za 1 kilogram, ko se bodo pa enkrat tukaj naselili, delavnemu ljudstvu ne bo več mogoče kupiti od tukajšnjih okoliških kmetov niti najpotrebnejših življenskih potrebščin, ker ne bo moglo s svojo malo plačo plačevati tako visokih cen, kakor jih je mogoče plačevati tem ljudem.

Shod izjavlja, ako vlada ne bo napravila potrebnih korakov, da se odvrne ta nesreča za delavno ljudstvo, bo pač morala nositi sama eventuelne posledice, ako bo ljudstvo v tem oziru prisiljeno izvajati potrebna dejanja.

Politični pregled.

Volitve na Češkem. Na Češkem se vrši ljut volilni boj za konstituanto. Nešteto strank dela na vso moč med narodom, da pridobe njegove glasove. Kramar prireja vsepovsod nacionalistične shode. Stoji še vedno na ekstremnem narodnjaškem stališču. V državi, ki ima v svojih mejah na milijone Nemcev in drugih narodnosti, naj bi se uveljavil zakon, ki pripoznava en sam državni in učni jezik, to je češki. Zmote stare Avstrije hoče češka buržoazija ponoviti v svoji državi. Da jih ni pretéklost prav nič podučila! Klerikalna agrarna stranka se seveda opira na reakcijske življe, zlasti na kmecke veleposestnike.

Najboljši stoji socialistična stranka, ki danes, dasi razcepljena, stopa v volilni boj na jako radikalno revolucionarnem socialističnem programu. Odrekla se je vsakemu sodelovanju z buržoazijo, noče nič vedeti o kompromisni politiki. Njena parola je: Vsa moč socialistični stranki, vsa vlada njenim zastopnikom, ali pa arditopozicijski boj buržoazni vladi, ki ne bi hotela izročiti države proletarijatu!

Pričakovati je, da se volilni boj na Češkem zaključi s pomembno zmago socializma. Stranka kandidira poleg drugih tudi znanega komuniste Muno, ki je bil tako preganjan od oblasti. Tako gre tudi češko socialistično gibanje svojo naravno revolucionarno pot.

Reška kolobocija. Z okupacijo Reke po D'Annunziovih četah se je vstvarila v Jadranu situacija, ki je napravila nemalo preglavic oficijelni Italiji in Jugoslaviji. Mi smo se temu podjetju smejali. Kako tudi ne. Če vidimo, da navadni šovinistični pustolovec ruši discipline buržoazne armade bolj kot vsaka socialistična agitacija, moramo pač reči, da sabotira buržoazija že samo sebe. No, po tolikem prerekanju se sedaj govori, da bo Reka menda ostala Italiji, Jugoslaviji pa dobi v zameno... albanski Skader! To so vam modrijani! Trdili so, da jim gre za samoodlobo narodov, za osvobodjenje malih narodov itd., pa ti rešijo vso stvar tako, da nista nezadovoljna samo Jugoslavija in Italija, marveč sedaj še... Albanija, ki mora pri tem sporu plačati glavne stroške. To je ono prokletstvo buržoazije, ki ne more rešiti pravilno nobenega vprašanja, ker je že njena družabna sestava krivična: Nasilje ji je temelj in zato more reševati vse probleme zgolj z nasiljem.

Delavstvo na Reki, ki je pri vsem največ trpelo, je med tem zastavkalo. Zahteva odstranitev D'Annunziovih čet, uvedbo mirnih odnosov z Jugoslavijo, uvaževanje njegovega razrednega položaja. Stavka je splošna in zelo srditega značaja. Je pač vedno delavstvo tisto, ki more s svojim bojem premagati nasilje, uvesti mir in blagostanje. Z reškim delavstvom je solidarno vso italijansko delavstvo.

Stavke v Italiji. V Italiji se vrsti stavka za stavko. Zdaj izbruhne v tem, zdaj v onem mestu. Stavke so večinoma splošne in zelo revolucionarnega značaja. Delavci jemljejo enostavno v svojo posest tovarne, kmetje pa zemljo veleposestnikov. Sedaj je izbruhnila splošna

stavka tudi v Trstu. Gre radi zahtev občinskih nastavljenecv. Ta stavka je zbudila v javnosti veliko pozornost. Socialistična stranka v Julijski Benečiji dela z njo revolucionarni poizkus, da izmeri in spozna svoje sile.

Angleška socialistična stranka za III. internacionalo. Angleška socialistična stranka se je na svojem strankinem zboru, ki se je vršil 5. t. m. v Londonu, izjavila za takojšnji pristop k tretji internacionali. Tako narašča neprestano moč nove internacionale. Vse najboljše in najmočnejše socialistične stranke se že združene pri njej.

Angleška „Labour-partij“ je izstopila iz II. internacionale. Tudi angleška delavska organizacija „Labour-partij“, ki je sestojala iz bolj zmernih korporativističnih elementov, se je na svojem kongresu, ki je bil v Glasgövu 5. t. m., izrekla za izstop iz druge internacionale, ker ta ne odgovarja več svoji razredni nalogi. Izrekla se je tudi proti ministerijalizmu, sploh proti vsakemu paktiranju z meščanstvom.

Ljenin o zmagah proletarske Rusije. „Daily Express“ javljajo iz Moskve z dne 30. marca: Deveta konferenca komunistov se je otvorila 29. marca. Ljenin je v svojem poročilu o delovanju osrednjega odbora izjavil: Vzrok, zakaj je Rusija premagala najmočnejše države sveta, je v centralizaciji njene discipline in v njenih neizmernih žrtvah. Sovražniki so bili sicer na videz zložni, manjkalo pa jim je notranje edinosti. Dalje je Ljenin izjavil, da more vlada za vodstvo svojih industrijskih podjetij samo med buržoazijo najti ljudi, ki imajo potrebne tehnične izobrazbe. Obenem se pa mora pripravljati, da bodo tudi delavci dobili vodilna mesta. Trockij je izjavil, da je bila mobilizacija za industrijsko obnovo potrebna.

Boji v Nemčiji. Vsled vojaškega puča v Nemčiji se je tam zopet razvnel oster boj med zavednim proletarijatom, ki hoče dobiti oblast v svoje roke, in branitelji starega sistema, ne izvzemši lažnjive vladinove socialpatriote, ki drže bolj za buržoazijo kakor za proletarijat. Jasno je že sedaj, da nemški proletarijat gre bolj in bolj na levo. Tudi v berlinski strokovni komisiji je že zavlada leva smer. Neodvisni socialisti in komunisti nastopajo večinoma zložno. V Ruherskem okrožju so delavski sveti proglasili oblast nad mesti. Vlada je poslala tja svoje čete. Zaradi tega je nastal spor z Francijo, ker spada to okrožje v nevtralnno cono, v katerem glasom mirovne pogodbe Nemčija ne sme poslati višjega števila svojega vojaštva. Zdaj pošilja svoje čete tudi Francija... Vse gre v prvi vrsti proti delavstvu. Pa ne bo pomagalo. Poštena stvar mora naposled zmagati.

Ogrska je še vedno kraljestvo. Sedanja zločinska Hortyjeva vlada na Ogrskem je razglasila v svojem uradnem listu odlok, v katerem pravi, da je sicer kraljevska oblast prenehala 13. novembra 1918, da se pa oblika ogrske države še vedno ni izpremenila. Ogrska je še vedno kraljestvo. Vsled tega imajo nalogo vsi državni uradi na Ogrskem, da se zovejo uradi ogrske kraljevine. Nad ogrskim grbom mora biti zaznamovana tudi „sveta“ ogrska krona, kot znak vrhovne kraljeve oblasti.

Pa pride čas, ko ne bo niti Ogrska več kraljestvo. Tu ne pomaga noben Hortyj. Človeški razvoj ima svoje zakone.

Dopisi.

Št. Vid pri Ljubljani. Kako se pri nas skrbi za siromake, kaže sledeči slučaj. Kakor po vseh županstvih, tako bi se tudi pri nas moral sestaviti zapisnik vseh najbolj potrebnih in poslani na pristojno mesto, od koder bi se potem nakazala ubožna podpora. Naše gerentstvo pa jo je drugače iztuhlalo. Dalo je na zapisnik vse učiteljatvo, nekaj uradnikov in par drugih družin. Nismo nikomur nevoščljivi tistih borih krono, nasprotno, saj vemo, da ob današnji draginji vsakdo težko izbaja, razun kapitalistov in verižnikov. Neumljivo pa nam je, da se jih je toliko prezrlo, ki so res v skrajni bedi in najbolj potrebni pomoči, kajti mislimo, da je stara ženica in oče, ki mora preživljati pet, šest, da celo osem otrok, bolj potreben, nego samska učiteljica ali mlada zakonca brez otrok, oba zdrava, zraven pa mož uradnik „Gospodarske zveze“. Kdo je zakrivil to strašno nespodobnost nad že itak ubogim lačnim ljudstvom ali grent ali tajnik, to prepuščamo tistim, ki se

jih ta stvar tiče. Vi pa se ne čudite, če tudi v Št. Vid prihaja komunizem, počasi, a telike bolj gotovo.

Zidani most. Delavstvo, zbrano 19. marec 1920 na obnem zboru v gostilni Moser v Zidanem mostu je soglasno sprejelo naslednjo resolucijo: spoznavajoč

1. da more edino le popolna gospodarska odrešitev delavstva vseh strok zajamčiti človeštvu svoje pravice in ga rešiti hlapčestva, v katerem ga drži kapitalistični družabni red, ker imajo v tem samo posamezniki lastniinske pravice do produkcijskih sredstev in proizvodov;

2. da edino le enotna organizacija in taktika, določena po enotni bojni metodi, ki najbolj odgovarja dejanski moči delavstva, mora dovesti proletarijat do osvoboditve, se v smislu marksističnega programa o zakonih gospodarskega razvoja in o razredno revolucionarnem stališču delavskega razreda zahteva socializacija obratov do postopne odprave zasebne kapitalistične lastnine ter uvedbe socialne lastnine vseh produkcijskih sredstev in proizvodov.

Odpravo sedanjih krivičnih narodnih mej, uvedba združenih svobodnih evropskih držav.

Ujedinjenje jugoslovanskega proletarijata v skupni socialistično komunistični organizaciji in pridružitve svetovnemu proletarijatu iste smeri. Vzdržanje nepretrganega razrednega bojnega stališča v boju proti kapitalizmu; parlamentarizma se je posluževati le v obrambne in kontrolne svrhe; odkloniti se mora brezpogojno vsak kompromis s kapitalističnimi strankami in družbo.

3. Meščansko socialno politiko, ki gre za tem, da snuje starostne, bolniške in nezgodne zavarovalne ustanove, je smatrati zgolj za stranski pripomoček, ki ga je pospeševati le v toliko, v kolikor ni to v kvar končnemu cilju.

Iz Hude jame. V težkih, hudih časih živimo in še te nam grenijo ljudje, ki si domišljujejo, da so več kakor ljudje. Naš paznik J. Gostine je tudi tak stric. Vemo, da stoji popolnoma pod uplivom „prečastitih“ in da on ni sam toliko kriv, če ta družba nanj tako slabo upliva. On se tako obnaša, tudi zato, ker ga ravnatelj Widra v tem absolutističnem vladanju podpira, seveda za kompenzacijo itd. itd. . .

On preganja rudarje, ki si vzamejo par starih preperelih drv; ne pove pa nič o orodju iz rudniške delavnice.

Trbovlje. Narobe svet! Ta izrek mi je vrgel nekoč tukajšnji strasten socialni patrijot, ki ga nimajo menda lastni prijatelji radi, pri neki priložnosti v obraz, ko se mu je jasno dokazalo, da zahteva novi čas novih mož in da je stališče, katerega zavzema zavedni socialist, popolnoma pravilno. Kadar je potreba nastopiti raznim gospodom rudnika, nimajo gotovi gospodje nikdar zato potrebne kompetence, da celo razni predmeti tikajoči se plač in sličnih podrobnosti ne spadajo v njih področje. Ko je pa treba nad tem ali onim gospodom malo zarentačiti, tedaj pa nide takemu možu korajža. Zato se razni g. ravnatelji, rudniški nedzorniki in upravitelji tako objestno izražajo, ako se do kosti izmozgan delavec pritoži odnoso prav milo naprosi za kako beraško razcefrano pronicu po viška na plačo. V takih slučajih se popolnoma enostavno in kratko odgovarja „imate že take boljše plačo kot jaz; ako ne morete živeti, pa pojdite na „Numero“ in boste zaslužili 100 K in še več; ako se vam ljubi delati; ali pa cele, če se vam tukaj ne dopade, pa pojdite drugam.“ Tako imenitno se nam odrezujejo ti gospodje, ker še menda ne vedo, da žive od naših žuljev. Isto se godi s stanovanji. Omenim samo mimegrede, da si je postavila slavna trboveljska premogokopna družba veliko lepši konjski hlev, kakor pa so stanovanja onih, od katerih imajo ti ljudje zagotovljeno življensko eksistenco.

Kakor že prej omenjeno, ne more žrtvovati družba niti kronice za delavca, dočim imajo nekateri gospodje, ki so uslužbenici družbe, lahko dan na dan že po 2—3 meseca od 2—5 delavcev, vmes pa tudi večkrat po par konjev s hlapcem zaposlenih pri napravi olepševalnih vrtov, katere zagraje z rudniškim lesom, nasade si v te vrtove akacije, češminja, brez in raznega olepševalnega grmovja, dočim odvzamejo delavcem grede, katere so si z velikim trudom napravili iz starih odsipin in jih nekoliko ugnojili, da si pridelajo nekoliko krompirja in solate, ter jih celo precej občutno kaznujejo, ako vzame ta ali oni kak preperel krajnik iz lesnega skladišča v svrhu zavarovanja bornega pridelka. Imenitno se je izrazil tudi nek gospod napram delavcu,

ki ga je prosil za izboljšanje plače svoji ženi, ki je postrežnica samskih rudarjev v takozvanem „Burschenhausu“. Služba traja namreč od 8. ure zjutraj do najmanj 11. ure ponoči v tej baznici, ki bi se najbolj imenovala hiralnica ali kaznilnica rudarjev. In kakšna je tu plača one ženske, ki se trudi 20 ur na dan? Ako pomislimo, da znaša 21 K 24 v s prostim za psa sposobnim stanovanjem in kurjavo, toraj mora delati vsak dan 12 ur zastoj ali bolje rečeno, delati mora „tlako“ vkljub temu, da je bila že zdavnaj odpravljena. Naprošeni gospod se je tudi prav lepo sočutno in tudi v lepem slovenskem jeziku izrazil približno takole: „Hadiča! saj smo vendar dal dost, če dam tista nekaj, juter mam vse druga tukaj noter, tista pe še ne morem; če noče tota, bomo pa druga tobil, sej mam dost babe.“ Ker pa je mož le moledoval in prosil za izboljšanje te mizerne plače, zaretanči opisani stric: „Himmel Sakrament puste me na mir namam kaj mam delat dost.“

Takih in enakih ljudi imamo pri nas še več kot dovolj. Tudi tukaj bode treba poklicati železno metlo in očistiti tako birokratsko zalego. Kje vendar kod roka pravice?

Toliko danes, prihodnjic več.

Železničarski vestnik.

Katastrofalni odlok ministrstva saobračaja.

Meseca avgusta so železničarji cele države predložili ministrstvu saobračaja zahteve za povišanje plač, ureditev delavnega časa itd. Po desetmesečni potrpežljivosti so železničarji pričeli bolj energično nastopati in uspeh tega je bil Protokol sporazuma, ki je vseboval najnujnejše zahteve železniškega osebja, če tudi še zdaleka ni odgovarjal vsem potrebam osebja.

Proti tako urejenim odnošajem med železničarji in državo, je ravnateljstva birokracija takoj pričela aktiven in pasiven odpor proti izboljšanju položaja železniškega osebja. Na prvem mestu pa so bili atentati na železniške odbore, ki so bili določeni v Protokolu sporazuma, kojega najvažnejša točka je bila uvedba železničarskih odborov. In ravno to je bilo, čemur so se vsi ti nazadnjaški elementi najbolj protivili. Videli so, da je s tem omajana njih neomejena oblast nad osebjem.

Vsako sredstvo jim je bilo dobrodošlo, da rovarijo proti Protokolu sporazuma, dokler ni pop-minister podlegel njih mahinacijam, zlasti Jelića, Čutića in drugih takih ljudi in zapel našemu prometu svoj „Requiescat in pace“.

Protokol sporazuma je razveljavljen, njegove uredbe ukinjene. Plače železničarjem se znižajo. Odvzema se jim pravico do obstoja v državi, v kateri je zakonito zajamčen osemurni delavnik za vse osebje vseh podjetij. Priganja se železničarje od strani ravnostne države, da „po potrebi“ delajo tudi po 16 ur dnevno brez vsake odškodnine. To pa za delavce v kurilnicah, delavnicah, sekcijah, na postajah itd., dočim mora vožno in strojno osebje že sedaj delati po 400 ur mesečno, kar znači 14 ur dnevno, z enim dnevom odmora v mesecu. Za čezurno delo se temu osebju ne plača niti ficka, delavcem v zaprtih delavnicah po 100% temeljne dneve, kar znaša komaj 25% skupnega zasluzka.

To omenjamo zato, da bo javnosti znano, kako država izkorišča delavce, hujše nego katerokoli zasebno podjetje.

Po zakonski uredbi se mora čezurno delo plačati z minimalno 50% skupnega zasluzka več, pa do 100%, dočim plača država komaj 25%.

Z rušenjem principa osemurnega delavnika in priganjajoč železničarje, da delajo do

brezkončnosti, je ministrstvo s to uredbo odpravilo še celo vrsto drugih pristojbin, ki so jih železničarji že poprej imeli.

Odvzeta, oziroma omejena jim je pravica do brezplačne režije, omejeni tudi sistemizirani dopusti itd.

Cela ta „uredba“ ni nič drugega kot proizvod histerične, mračne koterije, ki se je polastila prometnega ministrstva in ki hoče za vsako ceno izzvati nered, v kojem se najbolje počuti.

Plače reguliranemu osebju še niso definitivno urejene, dočim so plače delavcev znatno znižane, nekaterim, zlasti nekvalificiranim, skoraj za polovico.

Samo en primer: Progovni delavec, oženjen in oče štirih otrok, izgubi mesečno okoli 500 kron skupnega zasluzka 1200 kron, ki ga je imel doslej. Kvalificirani delavci z večjim številom otrok, ki so imeli dosedaj 1500 kron skupnih prejemkov, izgube po 300 in več kron mesečno.

Tako smo v kratkih potezah navedli to, kar odvzema prometno ministrstvo železničarjem. In to se dogaja v času, ko vse žolto in meščansko časopisje pisari o sijajnem položaju železničarjev in povdarja, da je železničarski položaj po novem prometnem ministru zelo srečno rešen.

Kako „srečno“ je rešeno to vprašanje, navedemo še en primer, iz kojega je razvidno, da so železničarji mnogo na slabšem nego delavci drugih podjetij. Tako na primer je železniška birokracija v novi „uredbi“ obdržala in razširila vse zastarele avstrijske zakone in predpise, po kojih lahko vsak paša postopa z osebjem kakor hoče, in če mu kaže, tudi odpušča iz službe. To kaže, da se odpravi vsako obveznost železniške uprave napram delavcem. In to razmerje je slabše kot pri vsakem zasebnem podjetniku.

Po taki „uredbi“ in na podlagi takih „obveznosti“ zahteva prometno ministrstvo od osebja, da mora „po potrebi“ delati tudi po 16 ur dnevno brez kakršnekoli posebne odškodnine.

Vse to je navaden zločin od strani prometnega ministrstva napram železničarjem in državi. Ako ostanejo te odredbe v veljavi in jih poklicani činitelji še v dvanajsti uri — in ta že teče — ne napravijo temeljite izmene na bolje, potem more pop-minister triumfirati in z njim ostali separatistični elementi, ker urejenega prometa ne bo več. Odpelo se mu je smrtno pesem.

Žolto časopisje pa lahko še nadalje piše o popu čudotvorcu, železniškemu „strokovnjaku“, ker vse to, kar so železničarji tekom desetletij z največjim trudom pridobili, uniči g. dr. Korošec z eno potezo.

Če ima ta gospoda tak smisel za socialna vprašanja in urejen promet, potem naj nikar ne zahteva od železničarjev drugčega, nego da ustavijo delo in gredo drugam iskati kruha po prislovcu: „Svet je naša domovina!“

Žalostne razmere na južni železnici.

Razmere na južni železnici so javnosti že precej znane, ali marsikaj še ostaja skrito.

Po dolgih in mučnih potih je vlakospremno osebje izvojevalo turnus. Ljubljansko obratno ravnateljstvo ga je izdalo, tako da je s 1. aprilom zagledal luč sveta. Pa že v prvih dneh turnusa so se vsi vrugi zakleli, da ga ne pripoznajo. Tako na postajah Zidani most in Zagreb, kjer delajo v prometu največje zmešnjave. S tem hočejo pokazati, da je turnus neizvedljiv.

V soboto 3. aprila je prišla ena skupina z vlakom 42 v Zidani most, da prevzame svoj po turnusu določen vlak 550. Ob prihodu vlaka 42 se je skupina javila pri službujočem uradniku, ki je naznanil, da vlak 550 izostane in da mora skupina prevzeti vlak 532, ki odide skoraj tri ure kasneje iz Zidanega mosta. Skupina je ugovarjala, da tega vlaka ne more prevzeti, ker kakor so razmere na tej progi, ni sploh nobenega reda, tako da vsak vlak napravi 6, 8, 10 ali pa še več ur zamude, kar je javni škandal na 40 km dolgi progi, ki jo dober pešec opravi v tem času. V to prerekanje med uradnikom in skupino se je vmešal bivši „oberlajtant“ zmagovite avstrijske armade, sedanji predsednik Zveze gosp. Deržič. Z besedami: Kaj pa je to neumno prerekanje, ako ne marate službo delati, pa se bolani javite ali pa idete v „penzijo“ (slovensko bi rekli v pokoj). Gotovo se je predsednik Zveze v tem trenutku spomnil na dobrobit vpokojencev južne železnice. Radovedni smo tudi, kdo je klical orožnika, ki je stal med vratmi prometne pisarne.

Skupina je navsezadnje bila primorana prevzeti vlak 532 z upanjem, da bo šlo po sreči naprej ali varala se je. Na postajališču Podsused je vlak čakal več ur tako, da je skupina ob prihodu v Zagreb izgubila nad osem ur počitka. Skupina ima po turnusu določen vlak 547 za povratek. Ker pa je ta izostal, bi se imela skupina peljati brez službe nazaj. Pa kaj si brihtne glave gosp. činovnikov ne izmislijo, skupina mora prevzeti vlak 553. S tem bi pa bila zopet udarjena, ker vlak 553 z večno zamudo nikdar ne pride v Zidani most do vlaka 37 a ali 37. Osebje mora potem čakati na vlak 39 v Zidanem mostu, ter pride v Ljubljano ob 9., 10. ali pa tudi ob 12. uri ponoči. Drugi dan pa ima skupina vlak 865, ki odide iz Ljubljane ob 6:30 zjutraj. Torej zopet le malo počitka.

Kaj si izmisli brihtna glava gosp. nadrevidenta Stefančiča? „Zakaj pa imamo postajno redarstvo in orožništvo na razpolago?“ Izjavi torej: „Ako ne sprejmete vlaka, vas pustim vse skupaj aretirati in zapreti.“ Ker se je vlakospremno osebje čutilo bolj izobraženo kakor veliki vezir in vsi tisti slovenski uradniki, ki so po božji nepredvidnosti zaposleni na Zagrebški postaji, in ker so znane krutosti gosp. nadrevidenta, ko je še paševa v Št. Petru in Postojni, in ker je aretiranje sprevodnikov v Zagrebu na dnevnem redu, je skupina pod takim pritiskom prevzela vlak, ker sicer bi to osebje lahko v zapornih obhajalo velikonočne praznike. Lepa svoboda v svobodni Jugoslaviji, in pa lepo velikonočno darilo, kaj ne da? Pozivljamo ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani, da napravi red! Osebje nikakor ni voljno prenašati takih šikan.

Na občnem zboru

naše organizacije dne 14. in 15. marca t. l. so bili sprejeti sledeči predlogi:

I.

Današnja konferenca delegatov sklepa, da se naj izvršejo predlogi za volitev osrednjega vodstva na sledeči način in sicer:

Predsedniki ljubljanskih skupin tvorijo vsakokratni volilni odsek, ki ima nalogo postaviti kandidata za predsedniško mesto in to kandidaturu predlagati konferenci delegatov.

Vsaka ljubljanska skupina ima dolžnost izbirati iz svojega članstva po štiri najmožnejše sodruge kot kandidate v osrednji odbor, v kontrolo in nadomestno kontrolo in ime, značaj in naslov teh sodrugov prigrasiti pokrajinskemu tajništvu.

Prvi dan razprav konference delegatov volijo le-ti iz svoje srede osrednji volilni komite in odpošljejo v ta komite podružnice Maribor, Celje

Pragerske, Zidanmost, Jesenice, Novemeste po enega in Ljubljana tri zastopnike.

Ta osrednji volilni komite sestavi iz list ljubljanskih skupin predlaganih sodrugov kandidatno liste za a) osrednji odbor, b) za kontrolno komisije in c) nadomestno kontrolo in to po svoji najboljši vesti, toda neoziraje se na članstvo kandidate pri eni ali drugi ljubljanski skupini. Osrednji volilni odbor ima le dolžnost, da se pri izbihi kandidatov ozira le na zmožnosti v številu prihajajočih sodrugov.

Porazdelitev mandatov naj se tako izvrši, da dobi juž. žel. $\frac{2}{3}$ in drž. žel. $\frac{1}{3}$ zastopnikov. V splošnem naj se ozira pri razdelitvi mandatov na število članov posameznih železnic. Skupine pridruženih strok izven železničarjev dobe v osrednjem odboru po enega zastopnika.

Pravkar imenovana sestava tvori ožji osrednji odbor in je njegova naloga v bistvu predpisana v pravilih. Za širše posle mu je pridružen dodatek zaupnikov iz tistih kategorij, ki v ožjem odboru še nimajo zastopstva. Te zaupnike volijo ljubljanske skupine na zahtevo ožjega odbora in je njih funkcijnska doba ravno tako dolga, kakor doba funkcionarjev ožjega odbora, ki jih voli redni občni zbor.

Seje širšega odbora sklicuje predsedstvo ožjega odbora po potrebi. Kontrolni komisiji pripadajo, poleg ljubljanskih funkcionarjev, še po en član od podružnice v Mariboru in na Jesenicah, ki imata nalogo, da pri periodičnih revizijah sodelujeta.

II.

V ožigled nečuvvenega dejstva, da je sicer neznan del slovenskega železničarstva, ki je združen v „Zvezi jugoslovanskih železničarjev“ potem svojih zastopnikov skušalo oslabiti gmotni položaj železničarjev v splošnem s tem, da je hotelo vladi usiliti neko začasno službeno pragmatiko, katere vsebina bi je vsakemu modernemu nazeru in socialnemu pokretu naravnost v obraz, izjavlja konferenca delegatov ta nestvor za nespremljiv. Sočasno zahteva, da „Savez saobračajnih i transportnih radnika i službenika Jugoslavije“ zastavi ves svoj vpliv in vso svojo moč, da se ta produkt zlovolje in hudobnosti pod nobenim pogojem ne uveljavi.

Konferenca vztraja na tem, da se, kakor hitro mogoče zakonitim putem uveljavi moderna službena pragmatika, katera mora pred vsem dobiti sankcijo ljudskega zastopstva, voljenega na podlagi splošne, direktne, tajne in enake volilne pravice za oba spola in po najširšem proporcionalnem sistemu in katera mora temeljiti na določbah „Protokola sporazuma“ zboljšanega odgovarjajoč sedanjim razmeram.

Dotlej pa se mora neprikrajšano izvajati vse določbe „Protokola sporazuma“ in posebno tiste, ki doslej še niso uveljavljene.

Konferenca izraža svoje ogorčenje napram poskusu žoltega „Udruženja“, katero je hotelo gmotno in službeno oškodovati železniške uslužbenice vseh kategorij in s tem činom dokazalo svojo pravo prav sovražstva napram delavstvu, zvesto svoji tradiciji kapitalističnih hlapcev.

Pozivlja vse železničarje brez razlike v bojne vrste „Saveza s. i tr. r. i sl. J.“ potom katerega jim je njih bodočnost kakor bodočnost njih družin zagisurana.

Pod geslom: Kdor ni član „Saveza s. i tr. r. i sl. J.“ zanj na železnici ni kruha in dela! se podajmo vsi na delo za vzvišeni cilj socializma.

III.

Dne 14. in 15. marca 1920 zborujoča konferenca delegatov železničarske organizacije S. s. i tr. r. i sl. J. z obžalovanjem konstatira, da se v novi državi s strani državnih oblasti obeh meščanskih blokov, doslej na polju socialne zakonodaje ni napravilo niti enega koraka. Slovensko železničarstvo, ki je preživelo desetletja v reakcionarni Avstriji, je bilo vendar deležno skromnih dobrobitov tedaj veljavnih socialnih zakonov, pred vsem: zavarovanja proti nezgodam in v slučaju bolezni, starostne preskrbe, delavskega zastopstva itd. in nikakor ni voljno od teh težko priborenih ustanov odstopiti ali dovoliti, da se mu jih samovoljno krajša.

V obrambo nže imajočih pravic in dosego izpopolnila in moderniziranja obstoječih socialnih naprav zahteva konferenca, da uprava S. s. i tr. r. i sl. J. skliče čimprej konferenco zastopnikov v našem Savezu organiziranih železničarjev vseh pokrajnih ujedinjene Jugoslavije, kateri naj izdelajo tozadevne zakonske načrte in katera naj uprava predloži na kompetentnem mestu. Sočasno naj

se skličeje po vsej državi, če le mogoče na en dan, železničarski shodi z dnevnim redom: Ven s socialno zakonodajo! Kateri naj imajo demonstrativen značaj in naj meščanske stranke opomnijo na svoje dolžnosti napram delavskemu razredu.

Uprava „Saveza“ naj akcijo v tem pospeši, da ustvari vse predpogoje za čim preje sklicanje konference in naj obvesti o tem C. R. S. V. v Beogradu.

IV.

Podružnica Sp. šiška I.

Konferenca delegatov skleni, da uprava „Saveza“ posreduje pri C. R. S. V. v Beogradu, da se v Sloveniji čim preje, toda najkasneje takrat ustanovi pokrajinsko sindikalno viječe v Ljubljani, ko bo pet strokovnih skupin odnosno zvez pridruženih že obstoječim Savezom, ki se včlanjeni v C. R. S. V. v Beogradu.

Da se pa po možnosti prepreči vsaka capitev slovenskega proletarijata, naj skuša C. R. S. V. v Beogradu doseči sporazuma z uže obstoječo „Strokovno komisijo za Slovenijo“ in naj to akcijo v interesu celokupnega jugoslovanskega proletarijata čim bolj pospeši.

Prispevki za strok. kom. za Slovenijo naj se toliko časa ne odračunajo, dokler ni te vprašanje rešeno na strokovnem kongresu.

V.

Podružnica Ljubljana I.

Z ozirom na krožeče govornice, da se baje v ministrstvu za socialno politiko pripravljajo zakonski načrti, ki kažejo tendenco, poslabšati še sedaj veljavne socialne zakone v kolikor se tičejo železničarjev, zahteva konferenca, da posveti uprava S. s. i tr. r. i sl. J. vso svojo pažnjo temu utemeljenju in zastavi vse svoje sile, da prepreči vse eventualne nakane, ki bi lahke železničarjem škodovala.

V to svrha smatra konferenca nujno potrebna, da uprava „Saveza“ sama pripravi potrebne zakonske načrte in jih na merodajnem mestu predloži.

VI.

V bodoče naj uprava Spl. žel. org. za Jugoslavijo poskrbi, da dobe podružnice vsaj en izvod letnega poročila o zadnji poslovni dobi; ta poročila naj bodo kolikor mogoče podrobna in naj vsaj vsebujejo, koliko denarja se podružnice pokrajinski upravi odračunale, odnosno koliko so prejele na subvencijah, podporah, pravovarstvo, koliko shodov in kakšnih se je v vsaki podružnici vršilo.

Shodi, ki jih prirejajo podružnice brez prejmenega odobrenja od strani uprave, ne smejo iti na račun osrednje uprave, pač pa mora prizadeta podružnica nositi stroške sataa.

Podružnice so dolžne, da pred vsakokratnim občnim zborom vpošljejo upravi podrobno poročilo o poslednji poslovni dobi.

VII.

Zbor delegatov železničarjev, zbranih dne 14. in 15. marca 1920 na občnem zboru, konstatira, da današnje strokovno glasilo „Železničar“ ne odgovarja več potrebam sedanjega časa in to glede izdaje, kakor glede vsebine.

Zato nalaga zbor bodoči upravi, da posreduje pri Savezu s. i tr. r. i sl. J., da slednji kot najvišja inštanca dovoli tedensko izdajo lista z obširnejšo vsebino. Zbor smatra z ozirom na sedanji svetovni in aotranji položaj rešitev, ozir. izvedbo tega predloga nujno potrebnim.

Dopisi.

Zalog. Dne 5. t. m. se je vršil v Zalogu železničarski shod, na katerem je poročal sohr. Perdan o službenem pravilniku, ki so ga skrpucali slavni zvezarji v Beogradu. Vsi navzoči so se zgražali nad tem lopovstvom, ki ga je naredila zvezarska svojat na škodo uslužbencev. Energično so protestirali, da ne bodo priznali tega službenega pravilnika, ki krađe železničarjem stare pravice. Shod je bil izredno dobro obiskan. Za sohr. Perdanom je poročal sohr. Možetič o draginji, ki narašča od dne do dne, železničarjem pa se hoče odtegovati plače, ki so že itak veliko prenizke. Na to je bila prečitana protestna resolucija, ki je bila enoglasno sprejeta. Potem se je vršila debata, ki je bila precej burna. Vsi železničarji so izražali svoje ogorčenje nad zločinom, ki so ga naredili Držičevi tovariši, zahtevajo, da hočejo uveljaviti Protokol sporazuma do zadnje pičice za vsako ceno, tudi ako imajo

vporabiti zadnje sredstvo, ki ga imajo železničarji na razpolago. Na to je predsednik sohr. Dovjak zaključil lepe uspeli shod z besedami: „Železničarji, vsi na krov!“

Spl. žel. org. za Jugoslavijo, krajevna skupina Zidani most obvešča tem potom vse člane, da svoje članske knjižice oddajo svojim zaupnikom, katerim plačujeje članarine in od katerih prejema svojo izvod sobotne številke „Ujedinjenja“ brezplačne kot svoje žel. strokovne glasilo, radi žigosanja in kolekovanja članskih knjižic. Vse te članske knjižice naj se izročijo sohr. Fran Schusterju, I. blagajniku krajevne skupine Zidani most, ki jih po izvršitvi zopet vrne zaupnikom in članom.

Svočnik M., Laznik M., računsko preglednika in blagajniška kontrolorja.

Uslužbeni južne železnice s 150 K mesečno. To je sicer neverjetno, toda resnično. Obratno ravnateljstvo juž. žel. zahtuje, da je čuvajkam preveč izplačalo, baje zato, ker ni razumelo Protokola spor. Sedaj je pa modro ravnateljstvo čuvajem kar vse nazkrat odtegnilo od plače, tako da so nekateri dobili samo 150 K za celi mesec. Kako naj ubogi človek preživi svojo družino, ko stane 1 kg moke 12 kren, te naj brihtne glavice v ravnateljstvu povede.

Seveda gospodje niso razumeli Prot. spor., ker nimajo časa take reči študirati, pač pa morajo pridno agitirati za zvezo. Vi, čuvaji, pa le hitro v zvezo, saj so gospodje v zvezi dobri. Nekega dne se nam zna pripetiti, da nam bodo kar pazabili izplačati. Pa kaj zato, saj oni ne vedo, kaj je beda. Še v stari Avstriji je ravnateljstvo priznalo bedo te kategorije, ali gospodje pri ravnateljstvu v Ljubljani tega ne poznajo. Kar vesel bodimo mi južni železničarji, ker imamo take brihtne glavice pri obratnem ravnateljstvu v Ljubljani!

Prizadeti.

Ljubljana. Dne 6. t. m. je bil pogreb trinajstletne hčerke cent. nadz. g. Šege od južne železnice. Tem povodom se je zapovedalo delavstvu (okrog 500 osebam), da imajo spremiti pokojnico na zadnji poti. Toraj v take svrhe ima sicer bankerotna uprava južne železnice denar na razpolago, nima pa potrebnih sredstev, da izplača delavkam-vdovam z otroci družinske draginjske doklade in seveda tudi ne za izplačilo draginjskih doklad svojim upokojeencem, ki dobesedno gladu mro.

Majski spis

bo izdala „Delavska socialistična stranka“ in sicer v bogatem obsegu.

Sodrugi naj ta važni majski spis pravočasno naroče!

Sodelujejo najboljši naši pisatelji!

Shodi.

Škofjaloka. Dne 21. marca t. l. se je vršil redni občni zbor tukajšnje krajevne skupine Splošne železničarske organizacije. Centralo je zastopal s. Perdan iz Ljubljane. V odbor so izvoljeni sledeči sodrugi: Anton Franko, predsednik, Anton Kovač, podpredsednik, Fran Hafner, blagajnik, Valentin Vrhunc, njegov namestnik, Fran Primožič, zapisnikar, Fran Košir, Jakob Likazar, Ivan Jamnik, Fran Pohar, Ljudevit Višnar, odborniki, Andrej Habjan, Jurij Berčič, Lovro Führeder, nadzorstvo.

Na to je bil otvorjen skupen shod lesnih delavcev in ostalih politično organiziranih delavcev. Poročal je s. Perdan o stanovskih zadevah in političnem položaju. Zborovalci so z velikim zanimanjem sledili govornikovim izvajanjem.

Rajhenburg. Dne 25. marca t. l. se je vršil občni zbor tukajšnje krajevne skupine Splošne železničarske organizacije, na katerem je poročal s. Kopač. V odbor so izvoljeni sledeči sodrugi: Fran Kukovičič, predsednik, Josip Jelnikar, podpredsednik, Fran Simonišek, blagajnik, Fran Roštohar, zapisnikar, Martin Trpinč, kontrola, Fran Vodišek, Josip Marn, podblagajnika, Ivan Krejan, zaupnik za progovno delavstvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Petrič.
Natisnil J. Pavliček v Kočevju.